

TÍÐINDI

ÚTLENDINGAR UTTAN RÆTTINDI

Lagnan hjá indonesisku og sponsku fiskimonnum við garnaskipinum Anitu var eina og aleina í hondunum á reiðaranum. Teir høvdu eingi rættindi í føroyska samfelagnum

Jón Brian Hvidtfeldt

Tað er framhaldandi eitt loyndarmál, hvat útlendsku fiskimenninir við føroyskt skrásetta garnaskipinum Anitu finga í hýru. Manningin varð lønt sambært innanhýsis sáttmála millum reiðaran og manningina. Reiðarin, Søren Christiansen, ynskir ikki at upplýsa innihaldið í sáttmálanum, sum føroyska Fiskimannafelagið ongantíð hevur sæð.

Samstundis sum lønin er loynilig, so stendur þú greitt, at útlendingarnir hava

ongan rætt til minstuløn úr Trygdargrunninum. Anita skal, eins og onnur føroysk fiskiskip, rinda eitt prosent av avreiðingarvirðinum inn í Trygdargrunnin. Kortini fær manningin onga trygd.

- Lógin sigur, at eg skal gjalda inn, men eg fái einki útaftur. Tað haldi eg ikki vera rættvíst, sigur Søren Christiansen.

Frágreiðingin er at finna í lóggávuverkinum kring Trygdargrunnin. Tí sambært kunngerðini um inntøkutrygd verður minstuløn bara veitt fiskimonnum við bústaði í Føroyum. Tað merkir somu-

leiðis, at fiskimenninir skulu rinda skatt í Føroyum.

- Kravið um føroyskan bústað er ein leivd frá gomlu skipanini, sigur Hanni Thomsen, deildarleiðari fyri Trygdargrunnin, sum samstundis staðfestir, at útlendingar við føroyskum fiskiskipum fáa ongar pengar úr grunninum.

Alfred Petersen, stýrisformaður fyri Trygdargrunnin, vísir á, at tað er ein politisk avgerð, at soleiðis skal tað vera.

- Jú, tað er rætt, at partarnir á arbeidsmarknaðinum nú taka sær av Trygdar-

grunninum. Men grunnurin er kjølfestur í løgtingslóg og kunngerð, og tí er tað lögtingið, sum hevur sett treytirnar, sigur Alfred Petersen.

Sum nevnt fær almenn- ingurin ikki at vita, hvørja hýru manningin við Anitu fekk frá reiðaranum. Men løgreglan er tó kunnug um hesi viðurskiftini.

- Vit hava avhoyrt mann- ingina, eisini vísandi til reglurnar í útlendingalógini, har vit spýja um setanar- og lønarviðurskifti. Men hesi viðurskifti eru ikki almenn, sigur Linda Hesselberg, ákæri.

Vístir av landinum

Kemur eitt skip fleiri enn 10 til 15 ferðir í føroyska havn, so skulu útlendingar umborð hava arbeids- og uppihaldsloyvi. – Reglurnar eru gjørdar soleiðis, at tað skal bera til at meta um støðuna í hvørjum einstøkum føri, sigur Ken Nónklett, leiðari á útlendingastovuni

Jón Brian Hvidtfeldt

Eftirspælið í samband við manningarviðurskiftini á Anitu gevur eina mynd av, hvussu reglurnar skulu tulkast, um so er at eitt reiðari velur at manna eitt føroyskt fiskiskip við útlendingum.

Útlendingamál eru danskt málsøki, meðan føroyska Útlendingastovan fær øll mál til ummælis.

- Niðurstøðan í hesum máli er, at kemur eitt fiskiskip í føroyska havn meira enn 10 til 15 ferðir um árið, so skulu útlendingar umborð hava arbeids- og uppihaldsloyvi í Føroyum, staðfestir Ken Nónklett, leiðari á Útlendingastovuni.

Definítióin "at koma í føroyska havn" skal í hesum føri skiljast í rættuliga breið- um týðningi. Tað er til dømis ikki nóg mikið hjá einum fiskiskipi at sigla inn móti landi og skifta manning við einum sonevndum mobbáti, fyri á tann hátt at umganga reglurnar.

Hóast útmeldingarnar eftir niðurstøðuna hjá Udlændingestyrelsen í Danmark í ítøkiliga málinum við Anitu hava verið ymiskar og onkur hevur undrast á hesa definítióin, so er einki nýtt undir sólini í somáta, sambært ákærvaldinum.

- Henda reglan hevur verið alment kend í árávís. Vit hava enntá eitt umleið 10 ára gamalt mál, har útlendingar við føroyskum fiskiskipi eru útvístir vegna manglandi arbeids- og uppihaldsloyvi, júst tí at skipið kom ov ofta í føroyska havn, sigur Linda Hesselberg, ákæri.

Ken Nónklett og Linda Hesselberg vísa bæði á, at tað er ein orsök til at elastik er í skipanini og talið kann sveiggja frá 10 til 15. Hetta kemst av, at myndugleikarnir skulu í hvørjum einstøkum føri hava frælsi til at meta um ítøkiliga støðuna hjá tí fiskiskipi, sum talan er um.

Kunnu søkja

Indonesarnir vórðu sendir

av landinum at kalla beinanvegin, tað varð staðfest, at teirra formligu viðurskifti ikki vóru í lagi. Teir fóru av landinum, so skjótt lög- reglan var liðug við sínar avhoyringar.

- Teimum stendur tó frítt at søkja um arbeids- og uppihaldsloyvi her. Tað krevur, at teir hava eitt ítøki- ligt arbeidstilboð at vísa á, sigur Ken Nónklett og heldur fram:

- Meginreglan er tá, at vit skulu fáa upplýsingar um lønar- og setanarviðurskifti hjá teimum.

Eitt arbeids- og uppi-

FAKTA

Avgerðin um støðuna útlendingum við føroyskum fiskiskipum byggir á grein-13 í útlendingalógini

§ 13. Udlændinge skal have arbejdstilladelse på Færøerne for at tage lønnet eller ulønnet beskæftigelse, for at udøve selvstændig erhvervsvirksomhed eller for mod eller uden vederlag at udføre tjenesteydelser på Færøerne. Arbejdstilladelse kræves tillige til beskæftigelse på færøsk registreret skib, der som led i rute-fart eller i øvrigt regelmæssigt ankommer til færøsk havn.

– Føroyingar

tíma ikki umborð

Orsøkin til at Anita er mannað við útlendingum er, at føroyingar fáast ikki umborð á eitt garnaskip, sigur Søren Christiansen, reiðari

Jón Brian Hvidtfeldt

Hóast Anita er føroyskt fiskiskip, sum fiskar føroyska kvotu í føroyskum sjógvi, so er lítið føroyskt við skipinum. Bara skiparin var føroyingur, meðan øll manningin var útlensk.

Sambært reiðaranum, Søren Christiansen, er tað ein orsök til, at neyðugt var at fara út um landoddarnar eftir manning.

- Føroyingar tíma ikki at sigla við skipum sum Anitu. Føroyskir fiskimenn leita sær í stóran mun til Norra, ella fara teir í oljuvinnuna, sigur Søren Christiansen.

Reiðarin hevur ilt við at útgreina orsøkina til hesa støðu, sum hann tó sigur vera veruliga.

Teir 33 menninir, sum til fyri stuttum vóru mynstraðir við Anitu, vóru úr Indonesia og Spania.

Fokus kom á skipið, tá ein vanlukka umborð kravdi eitt mannalív. Manningin á Anitu var við at seta gørn, týskvøldið 11. februar, tá ein av manningini fekk ein enda um beinið og fór út við gørnunum. Tveir aðrir av manningini sóu tilburðin, og teir royndu at draga gørnini innaftur í eini roynd at fáa mannin aftur. Anita var tá stødd umleið 180 fjórðingar í ein útsynning úr Suðuroynni. Hóast leitað varð eftir indonesiska fiskimanninum, so kom hann ikki aftur.

Framtíðin

Sum nevnt í aðrari grein her á síðuni er øll manningin send av landinum, tí teir hava ikki neyðugu arbeids- og uppihaldsloyvini. Søren Christiansen sigur seg framvegis ikki hava tíkið støðu til, hvussu hann í framtíðini ætlar sær at

manna Anitu, ið síðstu tíðina hevur ligið á Fuglafirði.

- Nei, har er eingin støða tikin, sigur Søren Christiansen, sum heldur ikki kann svara uppá, hvørt hann fer at royna at útvega arbeids- og uppihaldsloyvi til útlenska manning, ella hann í staðin fer at royna at fáa føroyingar umborð á Anitu.

Tað er eingin loyna, at Anita hevur verið í ringum ljósi hjá Fiskimannafelagnum, sum heldur lítið um leistin hjá reiðaranum at reka sitt virksema. Spenta støðan fekk 24. februar formannin í Fiskimannafelagnum at melda reiðaran, Søren Christiansen, til politiið. Reiðarin varð meldaður fyri at brúka ólógliga arbeidsmegi, tá skipið skuldi landa sína veiðu. Tað var gjørt, tá fiskimannafelagsformaðurin segði seg hava frætt, at manningin á Anitu sjálf landaði skipið, hóast manningin ikki hevði arbeids- og uppihaldsloyvi. Søren Christiansen vil ikki útgreina, hvat tað hevði merkt fíggjarliga, um so er at reiðarið valdi at lona manningini samsvandi sáttmálanum hjá Fiskimannafelagnum.

- Eg havi ikki hug at diskutera handan spurn- ingin. Eg havi alt ov nógv onnur viðurskifti at taka mær av júst nú, sigur Søren Christiansen.

Í ítøkiliga málinum við Anitu er tað síðsti setningurin í grein-13, sum Udlændingestyrelsen velir at tulka sum 10 til 15 ferðir síðsta árið.

Ofta hevur verið víst á, at skip skulu kunna koma í føroyska havn 26 ferðir um árið, uttan at manningin skal hava arbeids- og uppihaldsloyvi. Men tá verður ítøkiliga sipað til grein-34, stk.4 í útlendingakunngerðini, sum neyvt snýr seg um farmaskip. Ella, sum kunngerðin er orðað, "personale på færøske lastskibe i international trafik."